

Positie van de KNB over de voorgestelde EU Inc.

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie onderschrijft het streven van de Europese Unie om de interne markt en het Europese concurrentievermogen te versterken. Een nieuwe Europese rechtsvorm kan daaraan bijdragen als deze aansluit bij het Europese model, waarin rechtszekerheid en rechtsbescherming vooraf zijn geborgd in plaats van achteraf moeten worden gezocht. Het huidige voorstel van de EU Inc. biedt daarvoor onvoldoende waarborgen.

Kernboodschap

- **Concurrentievermogen steunt op vertrouwen en voorspelbaarheid.** Verzeker de EU Inc. van stevige preventieve rechtszekerheid en rechtsbescherming.
- **Borg de samenhang van de EU Inc. met het bestaande acquis, in het bijzonder het nieuwe AML-pakket.** Zonder deze integraliteit creëert de EU Inc. mazen in de wet die de interne markt verzwakken. Benut en harmoniseer daarnaast eerst de bestaande digitale mogelijkheden binnen het Europese vennootschapsrecht (zoals de Digitaliseringrichtlijn).
- **Laat preventieve controles ook gelden bij latere wijzigingen in eigendom en zeggenschap,** niet alleen bij de oprichting.
- **Verduidelijk waar Europees recht eindigt en nationaal recht begint.** Dit is noodzakelijk om de verhouding in wetgeving in de praktijk te uniformeren.
- **Voorkom overbelasting van de rechtspraak.** Minder controle vooraf leidt tot meer procedures achteraf en zet daarmee de nationale rechtspraak onder druk.

1. Inleiding

Het voorstel beoogt een sterkere interne markt en een meer concurrerend Europa. De EU Inc. kan daaraan bijdragen door een herkenbare Europese rechtsvorm te bieden.

Tegelijkertijd lost een nieuwe rechtsvorm de gesignaleerde problemen niet op. Een onderneming oprichten kan in Europa al snel, eenvoudig en grotendeels digitaal. De werkelijke knelpunten liggen elders, zoals bij de toegang tot kapitaal en bij het aantrekken en behouden van talent. Het voorstel verzwakt de rechtszekerheid zonder de werkelijke knelpunten op te lossen.

De Nederlandse BV laat zien dat flexibiliteit, snelheid en juridische betrouwbaarheid samen kunnen gaan. Juist het evenwicht tussen de behoeften van de praktijk en preventieve waarborgen maakt die rechtsvorm aantrekkelijk. Dat evenwicht is de maatstaf voor een EU Inc. die werkt.

2. Noodzakelijke aanpassingen aan het voorstel

2.1 Samenhang met de poortwachtersrol en het AML-pakket

Robuuste identiteitsverificatie, fraudepreventie en toezicht zijn onmisbaar voor een betrouwbare Europese interne markt. Dat is ook de inzet van het AML-pakket dat medio 2027 in werking treedt. Preventieve controle ziet daarbij niet alleen op identificatie en verificatie, maar ook op juridische duiding en op het toetsen of partijen bijvoorbeeld de gevolgen van hun handelen overzien. Zo worden vooraf gebreken voorkomen die later tot geschillen kunnen leiden.

De EU Inc. moet daarmee volledig in lijn zijn. Een rechtsvorm met lichtere controles vooraf vormt een zwakke schakel. Zij vergroot het risico op fraude, misbruik en witwassen. Juist de preventieve

controles beperken deze risico's, doordat zij misbruik van de rechtsvorm vooraf opspoot en de integriteit van het rechtsverkeer en de betrokken partijen beschermt.

2.2 Controle bij latere wijzigingen in eigendom en zeggenschap

Controle mag niet beperkt blijven tot de oprichting. Ook bij aandelenoverdracht, aandelenuitgifte en de vestiging van rechten op aandelen moeten identiteit, beschikkingsbevoegdheid, vertegenwoordigingsbevoegdheid en handelingsbekwaamheid worden getoetst. Aandeelhouders worden bovendien niet centraal geregistreerd. De betrouwbaarheid van het aandeelhouderschap hangt daarom volledig af van de controle voorafgaand aan elke overdracht.

In het voorstel lijkt dit grotendeels te worden overgelaten aan het bestuur. Dat bestuur is daarvoor niet altijd toegerust. Hierdoor neemt het risico op misbruik, schijnconstructies en witwassen toe. Zo kan de rechtsvorm worden gebruikt om Europese sanctieregimes te ondermijnen, wat afbreuk doet aan de geopolitieke integriteit van de Unie. Krijgt de EU Inc. de reputatie veel door malafide partijen te worden gebruikt, dan wordt zij ook voor bonafide ondernemers minder aantrekkelijk.

2.3 Verhouding tussen Europees en nationaal recht

Het voorstel maakt onvoldoende duidelijk welke onderwerpen volledig door de verordening worden beheerst en waar nationaal vennootschapsrecht aanvullend geldt. Daardoor kan de EU Inc. overal dezelfde naam dragen, maar per lidstaat verschillend worden uitgelegd. Dat raakt niet alleen de rechtszekerheid, maar ook de rechtsgelijkheid tussen ondernemers, schuldeisers en andere betrokkenen in verschillende lidstaten.

Dat risico speelt vooral bij genoemde open normen zoals het vennootschapsbelang en *good faith*. Het maakt verschil of een stelsel vooral uitgaat van sec het aandeelhoudersbelang of, zoals in Nederland, ook bredere belangen van werknemers, schuldeisers en anderen meeweegt.

Ook onderwerpen die het voorstel beperkt of niet regelt vragen aandacht. Te denken valt aan uittreding van aandeelhouders, enquêteprocedures, tegenstrijdig belang, dividenduitkeringen, het structuurregime en de rol van commissarissen en niet-uitvoerende bestuurders. Omdat geschillen uiteindelijk vaak bij nationale rechters terechtkomen, ligt uiteenlopende toepassing per lidstaat zonder nadere verduidelijking voor de hand. Het voorstel dreigt zo juist nieuwe fragmentatie te veroorzaken in plaats van één uniforme rechtsvorm te bieden.

2.4 Bescherming van schuldeisers bij omzetting en insolventie

Investeerders en kapitaalverschaffers zoeken stabiliteit, voorspelbaarheid en zekerheid over bescherming van hun rechtspositie. Dat is de kracht van het Europese model. Een lichter gereguleerde rechtsvorm kan echter prikkels geven om waarborgen te vermijden.

Dat risico beperkt zich niet tot de oprichting. Het voorstel harmoniseert de regels over liquidatie en insolventie slechts gedeeltelijk. Voor het niet geregelde deel verschilt het van toepassing zijnde regime naar de plaats van registratie van de EU Inc. Omzetting naar een EU Inc. kan zo worden gebruikt om te profiteren van een flexibeler regime, ten koste van schuldeisers.

De positie van schuldeisers is in het voorstel onderbelicht. Zij moet worden versterkt, wil de rechtsvorm een aantrekkelijk en serieus alternatief vormen voor de praktijk. Daarnaast blijven de reikwijdte en de werking van de voorgestelde vereenvoudigde insolventieprocedure onduidelijk. Deze geldt uitsluitend voor innovatieve startups, een begrip dat het voorstel niet definieert.

2.5 Schijnbare kostenbesparing

Een digitale oprichting binnen 48 uur voor 100 euro lijkt op het eerste gezicht aantrekkelijk. Als snelheid en lage kosten echter ten koste gaan van zorgvuldige en robuuste identificatie, verificatie en preventieve controle, verschuiven de uiteindelijke doorlooptijd en kosten naar een later moment.

Marktpartijen als banken, investeerders en contractspartijen zullen dan namelijk alsnog aanvullende verklaringen of juridische zekerheden verlangen. Ondernemers kunnen dan bijvoorbeeld worden gedwongen uitgebreidere statuten op te stellen. Een goed vormgegeven preventieve controle voorkomt deze verschuiving.

2.6 Belasting van de nationale rechtspraak

Een stelsel dat vooral op correctie achteraf leunt, functioneert alleen wanneer de rechtspraak daarop is ingericht. In rechtsstelsels die de nadruk leggen op procederen achteraf in plaats van op controle

vooraf, zoals Delaware, is een gespecialiseerde en goed toegeruste rechterlijke macht ontstaan die het grote aantal vennootschapsrechtelijke geschillen aankan.

De rechtspraak in de lidstaten is daar niet op ingericht. Een verschuiving van preventieve publieke controle naar geschilbeslechting achteraf leidt tot een aanzienlijke toename van de vraag naar rechterlijke capaciteit. Dat legt extra druk op nationale rechtssystemen die nu al zwaar belast zijn.

2.7 Solide rechtsgrondslag

Het voorstel is gebaseerd op artikel 114 VWEU. Omdat het geen bestaande nationale rechtsvormen harmoniseert maar een nieuwe rechtsvorm toevoegt, rijst de vraag of een andere grondslag, zoals artikel 352 VWEU, juist is.

Het is in het belang van de rechtsvorm zelf dat dit punt vóór de invoering boven twijfel wordt verheven. Zo kan de geldigheid van de EU Inc. later niet worden aangevochten.

3. Aansluiting bij het bestaande acquis

Het Europese vennootschapsrecht is in de afgelopen decennia zorgvuldig ontwikkeld en in toenemende mate gedigitaliseerd. Daarmee bestaan al belangrijke bouwstenen voor een moderne, veilige en efficiënte oprichting en registratie van ondernemingen. Die mogelijkheden zouden eerst volledig moeten worden benut en waar nodig verder aangevuld.

Een nieuwe rechtsvorm moet verenigbaar zijn met dit acquis. Zij mag niet leiden tot conflicterende standaarden of tot een lager niveau van veiligheid en bescherming. Dat geldt te meer omdat de EU Inc. niet beperkt is tot startups en scale-ups, maar voor iedere onderneming beschikbaar komt.

Als de EU Inc. in diskrediet wordt gebracht, kan dat ook een schaduw werpen op de andere Europese rechtsvormen.

Tot slot

De waarde van preventieve controle ligt in het beschermingsniveau dat ondernemers, schuldeisers, werknemers, investeerders en lidstaten daaraan ontleen. Een balans tussen publieke en private belangen is daarbij cruciaal. Daartoe behoren belastingsoevereiniteit, flexibel ondernemen en de bescherming van werknemers, consumenten en schuldeisers.

Met de hierboven beschreven aanpassingen kan de EU Inc. het concurrentievermogen versterken vanuit de eigen kracht van het Europese rechtstelsel. Rechtszekerheid en rechtsbescherming blijven dan behouden.

Het notariaat staat voor rechtszekerheid en rechtsbescherming in de samenleving en het economisch verkeer. Notariële diensten hebben een preventieve werking: door zaken vooraf zorgvuldig te regelen, worden problemen achteraf zoveel mogelijk voorkomen. De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie zorgt ervoor dat notarissen in Nederland hun werk goed kunnen doen.